

Вибір правильної програми перевірки кваліфікації для моєї лабораторії

Вступ

Участь у перевірці кваліфікації (ПК) є вагомою частиною забезпечення якості результатів випробувань у лабораторії. Це може потребувати чимало часу та зусиль, особливо для лабораторій, що виконують багато різних випробувань, тому дуже важливо обрати найбільш придатну програму ПК. Часто для однієї сфери випробувань можуть бути доступні декілька програм ПК, і цей інформаційний листок присвячений основним питанням, що можуть допомогти лабораторіям обрати ті програми ПК, які найкраще відповідають їхнім потребам.

Параметри ПК

Чи ті випробувальні зразки, що їх пропонує програма ПК, подібні за матрицею, аналітами та/або рівнями концентрації до зразків, що трапляються в повсякденній практиці лабораторії? Наприклад:

Приклад 1. Рівні вмісту забруднювачів у програмі ПК для питної води будуть суттєво відрізнятися від тих, які можна очікувати в промислових відходах.

Лабораторія, що досліджує промислові відходи, може:

- узяти участь, беручи до уваги обмеження
- узагалі не брати участі.

Приклад 2. Програми ПК для секвенування ДНК можуть пропонувати зразки тканин або зразки екстрактів ДНК.

Залежно від того, яку програму обере лабораторія, її компетентність буде оцінено щодо:

- випробовування в цілому
- тільки етапу секвенування

Методи збирання та аналізування даних

Чи відповідають методи, які застосовує провайдер ПК, потребам лабораторії?

Треба враховувати такі чинники:

- опис застосовуваних методів статистичного опрацювання
- кількість випробуваних зразків, які треба проаналізувати, та/або потрібна кількість повторень
- способи збирання даних від учасників (наприклад, факсом, електронною поштою чи через веб-портали)
- процедури порівняння результатів, отриманих різними методами чи засобами
- кількість та походження учасників
- кількість учасників, що застосовують той самий метод/засоби, що й ваша лабораторія
- методи та критерії, за якими оцінюють показники учасників.

Лабораторія також повинна враховувати, що її замовники, органи з акредитації та/або регуляторні органи можуть мати особливі вимоги до методів статистичного опрацювання.

Приклад 3. Лабораторія визначає вміст жиру в сухому молоці, крупах та кормах трьома операційно визначеними методами: методом Розе-Готліба, методом прямого екстрагування жиру та методом гідролізу жиру. Для кожної матриці кожен метод може давати різні результати. Для лабораторії важливо перевірити, чи програма ПК охоплює різні методи випробовування для кожної матриці.

Eurachem

A FOCUS FOR
ANALYTICAL CHEMISTRY
IN EUROPE

Оцінювання показників

Чи описав чітко провайдер ПК метод оцінювання показників учасників (наприклад, показника Z) та чи зрозумілий він лабораторії?

Приклад 4. *Лабораторія може бути зацікавлена подати непевність вимірів для своїх результатів у ПК, щоб її можна було врахувати для оцінювання показників, але підхід провайдера ПК цього не передбачає.*

Чи сумісні критерії, за якими провайдер ПК оцінює показники учасників, з видом роботи, що її виконує лабораторія, та/або відповідним законодавством?

Приклад 5. *Лабораторія, що виконує доказові аналізування, може бути зацікавлена в жорсткіших критеріях оцінювання показників, ніж лабораторії, що застосовують простіші методи попереднього аналізування.*

Довіра провайдерів ПК

Як лабораторія може оцінити компетентність провайдера ПК? Зверніть увагу на:

- відповідність вимогам ISO/IEC 17043, наприклад наявність акредитації
- досвід
- надійність присвоєних значень
- придатність критеріїв оцінювання кваліфікації для поставленого завдання.

Комунікація

Чи є належна взаємодія між провайдером ПК та учасником? Зверніть увагу на:

- мову комунікації
- доступність та чіткість інформації
- своєчасне надання звітів
- наявність регулярної комунікації, наприклад, щорічних зустрічей учасників
- забезпечуваний рівень підтримки
- урахування побажань замовників у програмах ПК.

Контрольний список для обирання програм ПК подано в Додатку А настанови Eurachem [1].

Додаткова інформація та література

[1] I. Mann and B. Brookman (eds.) Eurachem Guide: *Selection, Use and Interpretation of Proficiency Testing (PT) Schemes by Laboratories* (2nd ed.2011). Доступний на <https://www.eurachem.org/>

Інформацію про провайдерів та програми ПК можна отримати від національного органу з акредитації, з веб-сайту EPTIS (www.eptis.org) та від інших національних чи міжнародних організацій.